- P R O M E M O R I J A -

o radu Radne skupine za pravnu zaštitu policijskih službenika s preporukama za osiguranje kvalitetnije pravne zaštite policijskih službenika i shemama dojavljivanja o potrebama pružanja pravne, psihološke i duhovne pomoći policijskim službenicima

Vezano uz pravnu zaštitu policijskih službenika i zadaću Radne skupine o predlaganju promjena/dopuna propisa kojima bi se osigurala kvalitetna zaštita policijskih službenika (zadaća Radne skupine iz točke II. st. 1. Odluke Ministra unutarnjih poslova o osnivanju Radne skupine za pravnu zaštitu policijskih službenika, pod brojem: 511-01-152-22909/2012. od 16. travnja 2012. godine), Radna skupina je u svojem radu donijela određene zaključke i preporuke. Također, donijela je i određene zaključke i preporuke u pogledu drugih potreba zaštite i pomoći policijskim službenicima usko povezanih s pravnom. Navedeni zaključci i preporuke su sljedeći:

I. Pravna zaštita policijskih službenika

- Prekršajno pravna zaštita policijskih službenika

Razmatranjem adekvatnosti pružanja prekršajno pravne zaštite policijskih službenika konstatirano je kako navedena nije zadovoljavajuća. U okviru Ministarstva unutarnjih poslova u međuvremenu je sačinjen nacrt prijedloga Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira u kojem je, prema mišljenju Radne skupine, na odgovarajući način predviđeno poboljšanje prekršajno pravne zaštite policijskih službenika (za omalovažavanje policijskih službenika predviđeno je strože kažnjavanje). **Nacrt prijedloga Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira nalazi se u zakonskoj proceduri donošenja.**

- Kaznenopravna zaštite policijskih službenika

Kazneno materijalno pravo: U pogledu razmotrenih odredbi Kaznenog zakona, zaključci su Radne skupine da **Kazneni zakon koji je stupio na snagu s 01.01.2013. g. (N.N., br.: 125/11, 144/12) normira kaznena djela: Prisila prema službenoj osobi (čl. 314.) i Napad na službenu osobu (čl. 315.), za koja se ocjenjuju kako udovoljavaju pravnim standardima zaštite policijskih službenika pri poduzimanju službenih radnji.** Od važnijih novina u odnosu na dosadašnji KZ 97, kažnjiv je i pokušaj kaznenog djela iz čl. 314. st. 2., a čime je ojačana kaznenopravna zaštita službenih osoba, te time i policijskih službenika.

Kazneno procesno pravo: S obzirom na izloženost policijskih službenika kaznenom progonu i u tom smislu progonu supsidijarnog tužitelja Radna skupina je u pogledu razmatranja važećih odredaba o supsidijarnom tužitelju iz okvira Zakona o kaznenom postupku, došla do

zaključka kako je institut supsidijarnog tužitelja u trenutku razmatranja nepromjenjiva kategorija. Eventualni **prijedlog Radne skupine** u poboljšanju dosadašnje konstrukcije u postojećim okvirima bio bi da se u kaznenim postupcima u kojima, nakon odustanka državnog odvjetnika od kaznenog progona i obavještavanja oštećenika o pravu na žalbu protiv takve odluke, o istoj odluku donese sud (sudsko vijeće ili sudac istrage), te ukoliko sud usvoji žalbu da se postupak nastavi. No, ukoliko žalba ne bude usvojena postupak bi se obustavio. Tijekom sastanaka održanih u okviru međuresorne suradnje MUP-a i Ministarstva pravosuđa po pitanju supsidijarnog tužitelja **razmatrane su i druge mogućnosti.** Primjerice, prijedlog konstrukcije u kojoj bi se građani, nakon odluke ODO-a o odustanku od kaznenog progona, mogli pritužiti glavnom državnom odvjetniku koji bi razmotrio pritužbu i potvrditi ili promijeniti odluku ODO-a. Kod odustanka od kaznenog progona građanin bi mogao uložiti žalbu na tu odluku vijeću nadležnog Županijskog suda, a to vijeće bi imalo mogućnost naložiti provođenje kaznenog postupka ili potvrditi odluku glavnog državnog odvjetnika o odustanku od kaznenog progona. Odluka vijeća bila bi konačna. U slučaju konačne odluke o odustanku od kaznenog progona protiv policijskog službenika se više ne bi mogao voditi kazneni postupak na inicijativu građanina kao supsidijarnog tužitelja, no isti bi imao mogućnost pokrenuti građansku parnicu i to samo protiv MUP-a, a ne policijskog službenika, jer je policijski službenik postupao u javnom, odnosno državnom interesu.

Zaključeno je da bi potrebu i prijedlog za eventualnim promjenama odredaba o supsidijarnom tužitelju u kaznenom procesnom zakonodavstvu bilo prethodno nužno na adekvatan način argumentirati i podatkovno potkrijepiti u odnosu na učestalost primjene tog instituta na policijske službenike. Ministarstvo unutarnjih poslova trenutno ne vodi zasebne evidencije o tim podacima, no u okviru potreba za pružanjem pravne pomoći Radna skupina je mišljenja da bi se oni trebali sustavno prikupljati i evidentirati (prijedlog za navedeno, uz prijedlog za vođenje evidencija o zatraženim naknadama štete od koje od policijskih službenika traže građani, objašnjen je u okviru sačinjenih shema pružanja pravne, psihološke, duhovne pomoći).

- <u>Zaštita osobnih podataka policijskih službenika</u>

Vezano uz istaknutu problematiku zaštite identiteta policijskih službenika specijalne policije, Radna skupina je zaključila kako bi se ovo pitanje moglo riješiti zakonskim uređenjem po modelu zaštićenih svjedoka sukladno odredbama čl. 294.- 299. Zakona o kaznenom postupku. Potrebu i prijedlog za eventualnim promjenama u kaznenom procesnom zakonodavstvu bilo bi nužno prethodno na adekvatan način argumentirati i podatkovno potkrijepiti.

Osobni podaci tj. generalije policijskih službenika prilikom svjedočenja štite se na način da se daju podaci o mjestu zaposlenja policijskog službenika, umjesto podataka o njegovom prebivalištu. Dodatni oblici zaštite identiteta policijskih službenika u kaznenim postupcima razmatraju se u okviru međuresorne suradnje MUP-a i Ministarstva pravosuđa.

U radu Radne skupine uočena je potreba da se u Ministarstvu unutarnjih poslova **sačini uputa o postupku sudjelovanja predstavnika MUP-a u radu radnih skupina za izradu zakonskih prijedloga kojima MUP nije nositelj,** a poradi budućeg adekvatnog zastupanja stavova i potreba MUP-a u donošenju zakona *de lege fereda.*

II. Pružanje pravne pomoći te ostali povezani oblici pomoći policijskim službenicima

Uz potrebu pružanja pravne pomoći policijskim službenicima, u nužnom širem raspravljanju Radne skupine, uočena je potreba za **redovitim pružanjem adekvatne zdravstvene, psihološke, te po osobno iskazanoj potrebi i duhovne pomoći policijskim službenicima koji se u okviru službe koju obnašaju redovito susreću sa životno stresnim situacijama i postupanjima koja mogu utjecati na njihove sposobnosti i korektno i profesionalno obnašanje te svakodnevne službe**. **Zdravlje, redukcija stresa kroz sport, educiranost, obučenost te profesionalna opremljenost i time zaštićenost policijskog službenika temeljni su preduvjeti za korektnost i funkcionalnost u obnašanju policijske službe. Manjak tih preduvjeta povećava mogućnost činjenja povreda u službenom postupanju, a koje mogu rezultirati pojačanim potrebama za pružanjem pravne pomoći.**

Vezano uz potrebu pružanja pravne pomoći, te uočene potrebe za drugim oblicima pružanja pomoći u širem smislu, Radna skupina je na regionalnoj razini provela anketu pod nazivom „Procjena zadovoljstva policijskih službenika/ca pravnom zaštitom i pomoći Ministarstva unutarnjih poslova“. Anketom se došlo do podatkovne potkrijepe o realnim potrebama policijskih službenika vezanim uz pravnu zaštitu i njihove druge, s tim usko, povezane potrebe. Najvažniji rezultati iz iste objavljeni su u MUP-ovom e-glasniku u prosincu 2012. g.

U pogledu navedenog, **poradi jednake dostupnosti i redovitog pružanja pravne i drugih potrebnih oblika pomoći svim policijskim službenicima na regionalnoj razini, Radna skupina je sačinila i razradila dvije sheme vezane uz dojavljivanje o potrebama za pružanjem pomoći (1. shema vezana uz potrebe za pravnom pomoći u svim iskazanim slučajevima potrebe, 2. shema vezana uz pružanje psihološke pomoći te duhovne pomoći uz pravnu u slučajevima kada je došlo do uporabe sredstava prisile sa smrtnom posljedicom ili drugom težom posljedicom ovisno o potrebama za pomoći u tim težim slučajevima).** Ove sheme bi vrijedile za potrebe pružanja pravne pomoći u postupcima koji budu pokretani protiv policijskih službenika, a povezani su s obnašanjem službe. Pravna pomoć bi se po ovom modelu mogla odobriti i pružiti svim policijskim službenicima bezrezervno, a kasnije bi se, primjerice, u slučaju pravomoćne osude u kaznenom postupku, od istih tražio povrat novčanih sredstava izdanih za potrebe obrane.

Također, Radna je skupina mišljenja kako bi, usporedno s započinjanjem provedbe pružanja pomoći i zaštite sukladno shemama, bilo od koristi za Ministarstvo da nadležne službe u okviru informacijskog sustava MUP-a sačine aplikaciju za vođenje evidencije o podacima o kaznenim postupcima koji su pokrenuti protiv policijskih službenika od strane supsidijarnih tužitelja, kao i o potraživanjima tj. naknadama šteta od policijskih službenika. Navedeno bi se sukladno iskazanim potrebama policijskih službenika za pružanjem pravne pomoći

evidentiralo, te bi se na taj način automatski prikupljali podaci te stvarala baza podataka o iskazanim potrebama za pravnom pomoći.

Mišljenja smo da navedene predstavljaju adekvatno rješenje za proizašle potrebe, koje bi se moglo relativno jednostavno i bez financijskih troškova provesti na regionalnoj razini. Stoga, Radna skupina predlaže realizaciju navedenih shema u praksi.

Prilog ovoj Promemoriji čine navedene sheme pojašnjene opisno i u grafičkom prikazu.

U Zagrebu, 03.01.2012. g.

Promemoriju sačinila:
dr. sc. Lana Milivojević Antoliš, voditeljica Radne skupine

Suglasan:
g. Evelin Tonković, zamjenik Ministra

Prilog:

- kao u tekstu